

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De conditionibus in matrimonio appositis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

§. PRIMVS.

De conditionibus in matrimonio appofitis.

S V M M A R I A.

- 1. *Conditio contra substantiam matrimonij, & sic contra aliquid ex tribus matrimonij bonis, ipsum contractum variat.*
- 2. *Sine substantia nihil subsistit.*
- 3. *Conditio illa, si te adulterandam tradideris: est contra matrimonij substantiam, aduersus Angel. de Clauisio.*
- 4. *Adulterium est contra fidem conjugalem.*
- 5. *Conditio, qua substantia conjugali repugnat, & si honesta sit, ipsum matrimonium destruit, contra Palud.*
- 6. *Beatissima virgo qualiter in matrimonium conseruit, ac virginitatem fuerit professsa.*
- 7. *Matrimonio contracto plera contingunt: que si ab initio intercederent, matrimonium ipsum irritum facerent.*
- 8. *Conditio illa, si negaueris debitum, quoties tibi non licet exigere, est contra substantiam matrimonij.*
- 9. *Conditio contra substantiam matrimonij adiecta, tunc demum ipsius vitiat, quando adiciens non suspendunt contractum in euentum conditionis.*
- 10. *Modus, qui refragatur conjugali substantia: etiam matrimonij contractum nullum reddit. Secus tamen est in pacto.*
- 11. *Pactum contra substantiam actus adiectum, reuocatur, & actus valet.*
- 12. *Conditio preteriti aut presentis temporis, licet sit contra substantiam matrimonij, ipsum minime vitiat.*
- 13. *Conditio contra matrimonij substantiam, etiam qua sit resolutiua actus, ipsum contractum vitiat.*
- 14. *Conditio contra substantiam matrimonij ab uno adiecta, altero refragante, an irritum faciat conjugium.*
- 15. *Diuersitas in substantia, irritam facit obligationem.*
- 16. *De sterilitatis conditione.*
- 17. *Conditione contra coniugij substantiam adiecta, nullum effectum habere coitum subsuetum.*
- 18. *Copula carnalis in conditionali matrimonij contractu, quid operetur.*
- 19. *Confessio dubia fauore matrimonij interpretanda contra consistentem.*
- 20. *Coius inter virum & facinram qualiter probetur.*
- 21. *Conditio, cuius euentus obligationem oriri aperte impedit, ipsum contractum matrimonij vitiat.*
- 22. *Cautela quadam hac in re à Doctribus tradita, caute admittenda est.*
- 23. *Conditione contra actus substantiam appofita, in quo conjugalis contractus & cetera differat.*
- 24. *Modus contra substantiam matrimonij adiectus, actum vitiat.*
- 25. *Conditione professioni adiecta, ex qua habere propria bona profitemi permittatur, an ipsa professio valeat.*
- 26. *Ad religionis substantiam pertinent tria vota, continentia, paupertas, & obedientia.*
- 27. *Continentia & castitas conjugalis votum, S. Iacobi.*
- 28. *Ingressus religionis quid operetur.*
- 29. *Intellectus cap. Diaconi. 2. distincti.*
- 30. *Ecclesie consecratio valet reiecta conditione, qua Episcopum ab eius cura excludit.*

Cæterum de his conditionibus acturi, hoc præmissis, conjugalem consensum licitas & honestas conditiones admittere, quid dicendum sit de conditionibus cæteris, quæ vitium secum afferant, videbimus, vt tandem aliquot exempla de conditionibus licitis explicemus.

1. *Conditiones tamen, quæ omnino licitæ non sunt, possunt in hoc contractu contingere tripliciter; aut enim conditio est: contra substantiam matrimonij, aut est impossibilis, aut turpis: Conditio contra substantiam matrimonij, ipsum matrimonium contractum vitiat, ac destruit, cap. fin. de condit. appof. Regia l. penult. & fin. tit. 3. part. 4. & probatur ratione; nam sine substantia nihil potest subsistere, c. tua nos. de spons. c. detrahe. l. q. x. l. cum hi. §. prator au. ff. de transact. l. c. precario. ff. de precar. not. Bar. in l. vi. de ff. donatur. ita donat. cau. mort. Substantia verò hic deficit, igitur contractus fieri nequit. Substantia autem deficit, cum ea consistat in consensu ad societatem conjugalem, sub quo includitur tacite consensus mutuus ad vinculum perpetuum coniugij, ad fidem seruandam, ad prolem suscipiendam, quæ quidem tria bona sunt matrimonij, cap. omne. 27. quæst. 2. Conditio ergo illa, si generatiorem prolis euites, est contra substantiam matrimonij; quia est contra illud bonum prolis, in quod consensus conjugalis dirigitur. Illa verò, donec inueniam aliam meliorem te, contra vinculum indiuiduum. Sic ergo istæ conditiones intelligendæ sunt, vt contra substantiam coniugij appofitæ cenſeantur. vt glossa, & Doctores in dicto, cap. fin. explicant.*

¶ Primo hinc colligitur, Angel. in summo. l. c. a carit. nium. 3. imp. 3. §. 11. manifeste errare, dum dicitur, quod

tionem; si te adulterandam tradideris: non esse contra substantiam matrimonij, nisi adiciatur, ita vt mihi non tenearis reddere debitum conjugale; quia sine hac adiectione illa conditio non est contra substantiam matrimonij, id est, contra fidem, quam alter alteri tenetur exhibere in reddendo debitum conjugale. Sed tamen est contra fidem, quam alter alteri tenetur exhibere, nõ tradendo alij, quam coniugi corpus suum, quæ quidem fides non est de substantia matrimonij; nam sine ea potest esse coniugium, vt ipse Angel. probare nititur, in verb. matrimonium. 2. quæst. 23. & ita intelligit text. in d. cap. fin. cui repugnat Angel. interpretatio, siquidem de substantia coniugij est seruare fidem alteri coniugi, non tradendo alij, quam marito vium sui corporis, vt docet Thom. in 4. distincti. 31. quæst. 1. artic. 2. & Syluest. in verb. matrimonium. 2. quæstion. 6. atque ita expressim Angel. probat Adrian. in 4. quæst. 9. de matrim. nec iniuria, cum ex d. cap. fin. constat adulterium esse contra fidem conjugalem, & hac ratione esse contra substantiam matrimonij, idem proficitur diuus Augustin. lib. viii. de bono coniug. c. 4. quem reulit Grat. in c. ale. autem. vers. adulterium. 32. q. 5. idem Augustin. in lib. de nuptiis & concupiscentia. c. 11. & 12. vnde gratia assumptis cap. omne. & c. coniunx. 27. quæst. 2. tamen si falso illa duo capita in lib. Decretorum tribuantur August. in lib. de bono coniug.

¶ Secundo ex hoc dubia videtur conclusio Palud. in 4. distincti. 30. quæst. 2. conclud. 2. dum dicit, matrimonium non vitiat ex adiectione conditionis honestæ; imò illam conditionem admitti, licet contra bonum prolis, vel contra bonum vinculi sit, vt si quis cõtrahat matrimonium cum femina, hac expressa pactione, si secum viuat in perpetua castitate, & continentia, vel si religionem consummato matrimonio profiteatur, eo etiam proficente: ex nostris idem notat Imol. in l. vi. ita donator. ff. de don. cau. mort. Barb. in c. fin. colom. 1. de precar. non enim vitiat matrimonium perpetua continentia, qualis etiam fuit inter Mariam & Ioseph, & tamen inter eos fuit perpetuum & perfectum coniugium, vt probatur in d. c. coniunx. 27. q. 2. Hac tamen Palud. opinio fallia videtur, per text. in d. c. fin. est enim hæc conditio, quamuis honesta, contra coniugij substantiam, quæ consistit in consensu saltem tacito ad carnalem copulam, nempe in explicito consensu ad cohabitationem conjugalem: repugnat ergo istius conditionis adiectio ipsi consensui, quia in pacto deducitur isthæc continentia, Thom. in 4. distincti. 28. quæst. fin. in fin. Adrian. quæst. 9. de matrim. Syluest. in verb. matrim. q. 6. & Abb. in cap. com. sum. de spons.

Nec obstat obiectio, ex matrimonio sacratissime virginis, nec aliorum coniugum decreta continentia: quia matrimonio contracto, castitas voueri potest per coniuges, cap. quod Deo Patri. 33. quæst. 5. diuus August. in epist. ad Editham. notat gloss. Abb. & alij in cap. tua nos. de iur. iur. idem Abb. in cap. 1. de conuer. coniug. idem in cap. veniens. de regularib. non tamen potest hoc deduci in pactum tempore contractus. Nec enim beatissima virgo castitatem deduxit in conuentionem tempore coniugij, quamuis esset diuinitus certa, Ioseph in eodem esse castitatis & continentie proposito: itaque matrimonium contraxit simpliciter, & licet certum sit, antea vouisse virginitatem, consensit tamen in conjugalem cohabitationem, & implicite in omnia, quæ ad matrimonium spectant: ex hoc autem non sequitur, beatissimam virginem consensisse expresse in carnalem copulam: id enim repugnet virginitati; implicite verò consensit, non in actum copulæ; sed in potentiam: qui quidem consensus non est contrarius virginitati, secundum Thom. in 3. distincti. 30. quæst. 2. artic. 1. probat text. in cap. Beata. 27. quæst. 2. Sed & contra Palud. illud facit, quod contracto matrimonio multa contingere possunt, quæ id non vitiant, & tamen eadem ab initio irritum contractum facerent: votum enim solenne vtriusque post copulam matrimonio accedit, quod ab initio contractus contingens eundem contractum vitiaret, cap. 1. cap. ruyus. qui cleric. vel venen. Sed licet contracto coniugio possint maritus & vxor expresse continentiam vouere, nec ex hoc matrimonium irritum erit, à principio tamen ipsius contractus votum istud explicari non potest: cum sit contrarium ipsi actui contractus. ex quibus probanda est opinio gloss. in cap. de infidel. b. de consanguin. dicentis, etiam inter paganos pactum de mittendo libello repulij, conjugalem contractum irritum facere, quamuis in infideles libellum repudij permiffum esse concedamus: quod alibi dicimus: pro maximè d. gloss. recipienda est, quod nec inter paganos

ganos libellus repudij sit permiffus. vnde opin., illius glos. tenuit Thom. in 4. dist. 39. quæst. 1. art. 3. ad quintum. licet Cardin. Abb. & Præpos. eam reproberit.

Tertio ex his patet verum esse, quod notat Adr. in 4. q. 14. de matrimon. dicens, conditionem hanc id coniugio adiectam: si conjugale debitum negare velis, quoties tibi id exigere non licuerit, esse contra substantiam matrimonij, & ideo ipsum contractum vitari, quia non sequitur; mihi non licet exigere, ergo licet tibi negare. vnde non potest dici, esse hanc conditionem ex his, quæ à iure infunt. cum consistet quandoque, idque pluribus casibus non licere marito debitum exigere, & tamen non licere vxori illud negare, si maritus exigat. Nam si maritus velit vxorem cognoscere affectione fornicaria, & ita exigat debitum, peccat quidem mortaliter, & tamen vxor tenetur reddere illud debitum. Item, si maritus fecerit vorum simplex continentia, & exigat, peccat mortaliter, non tamen ex hoc poterit vxor ei negare debitum. atque etiam si maritus credat, matrimonium illud non fuisse, nec esse legitimum ex aliquo impedimento canonico, quod mulier scit certo non subesse, si ipse exigat, mortaliter peccat, ipsa verò vxor libera non est ab obligatione reddendi, quæ omnia latius Adrian. explicat in d. quæst. 14. Nec vxor mortaliter peccat ex cooperatione ad peccatum; cum non cooperetur sponte, sed coactè, nec possit ab hoc peccato virum auertere, quod notat Palud. in 4. dist. 32. q. 1. artic. 1.

Quarto his adicienda est non contentenda huius conclusionis interpretatio, nempe vt intelligatur matrimonium esse nullum ex adiectione conditionis contra eius substantiam, quando contrahentes intendunt matrimonium contrahere, & eo contracto hanc conditionem seruare, & eius obligationem inducere, cuius rei sit exemplum: *Contrahat tecum matrimonium animo liberrimo contrahendi, & tamen volo te adulterari, vel venenum assumere sterilitatis causa*: hi etenim, qui hoc modo contrahunt, matrimonium contrahere intendunt, & eo contracto obligationem adicere, que omnino aduersetur substantiæ coniugij. Secus si contrahentes, qui has conditiones adiciunt, nolint contrahere, donec conditiones euentiant: tunc enim conditiones minime concurrunt cum coniugio, sed suspenditur ipse matrimonialis consensus, & illa conditiones tanquam turpes reiciuntur. ex 2. part. d. c. fin. quo fit, vt hoc casu matrimonium valeat. sicut eleganter notat Adr. in 4. q. 9. de matrim. qua in re lectorum admoedo, dubiam esse hanc opinionem, propter verba in eod. c. fin. part. 1. expressa.

Quinto, hinc inferitur, non tantum conditionem contra substantiam coniugij ipsum contractum vitare, sed etiam modum contractui adiectum. Palud. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. quem retulit Syluest. in verb. matrimonium. 3. quæst. fin. idem not. Dec. in auct. ingreffi. C. de sacrosanct. eccles. num. 23. modus etenim inest contractui, cui adicitur, nec pactum à contractu separatum inducit. vnde si contracto matrimonio, etiam in continentiam fiat pactum, quod repugnet matrimonij substantiæ, pactum hoc reicitur, & manet ipse contractus firmus, vt si quis matrimonium sine conditione & modo contrahat, pacificatur tamen quod alter generationem proles euitet, vel adulteretur, hæc pactio non nocet ipsi contractui iam perfecto, quod sentit Card. in d. c. fin. in quodam intellectu, quæ refert & sequitur Præpos. col. 1. & probari potest in l. per seruum. §. 1. cum l. seq. ff. de vsu & habit. vbi distinguitur, an in eadem oratione, vel diuersa adiciatur modus contra substantiam actui: tamen Christoph. Castellioneus in repl. vbi ita donatur. col. 3. scripserit text. in d. c. fin. part. 1. etiam in pacto locum habere. Nam & alii contractibus præter matrimonium, pactum contra substantiam actus reicitur, manetque actus firmus, vt ibi constat, & dicitur inferius, quamuis Rom. in l. 1. §. sed si mihi. ff. de verb. oblig. teneat text. in d. c. fin. part. 1. non habere locum in modo: quod Bart. in d. auct. ingreffi. tenent, & Imol. in l. vbi ita donatur ff. donat. cau. mort. col. fin. quos in intellectu d. c. fin. reprobatur Aret. in d. §. sed si mihi. 2. col. Barb. in c. fin. de preca. & Anton. Rube. in l. non solum. §. morte. ff. de noui oper. nunc. col. 90. num. 597. post Anton. in d. c. fin.

Sexta huius conclusionis interpretatio constat ex Palud. in 4. dist. 29. q. 2. art. 5. concl. 1. dicente text. in d. c. fin. part. 1. procedere in propriis conditionibus futuri euentus, non tamen habere locum in conditionibus præsentis vel præteriti temporis: nempe quis contrahat matrimonium cum aliqua femina, si adulterium commisit statim matrimonium valit, & si adulterium illa femina commiserit, non

vel nullum est ipsum coniugium ex ipsa pactioe, si adulterium femina illa non commiserit, siquidem conditio præsentis, vel de præterito, non suspendit actum, nec proprie est conditio, in iustitio talis. ff. de condit. instur. l. cum ad presens. ff. si cert. pet. gloss. in l. si sic. §. 1. ff. de legat. 1. Socin. lat. & Dec. in d. l. cum ad presens. idem Dec. in l. actus legitimi. ff. de regul. iur. not. per Bar. & alios in l. 1. ff. de cond. & demonst. co. 1. competit enim propria conditioni actum suspendere.

Septimo ex præmissis patet, text. in d. c. fin. part. 1. esse intelligendum, siue sit conditio contra substantiam coniugij 13 suspensiuus actus, siue ipsum actum resoluens. Si quis enim ita contrahat cum femina, vt si fornicetur, liceat ei aliam vxorem accipere, nihil agit, cum hæc adiectio ipsum actum corruptat. ita Card. Abb. & Præpos. in d. c. fin. idem Card. & Præpos. in c. 1. de cond. appo. & probatur in d. c. fin. dum dicit, donec aliam inueniam. Ex his poterit hæc eadem res ad exemplum deduci, subiecta conditione per dictionem. si.

Octauo, sic est intelligenda cap. fin. decisio, vt parte prima procedat, quando vterque contraheuti consentit adiectioni conditionis: secus enim, si alter contradicat illi conditioni; tunc equidem non infirmatur actus. Sed licet matrimonium non sit, erunt tamen sponsalia de futuro, quæ in matrimonium ex carnali copula transibunt. Ita Hostiens. Innoc. Abb. & Doct. vt fatetur Præpos. in d. c. fin. col. 1. & 2. quam opinionem sequitur Ant. Rub. in l. non solum. §. morte. ff. de morte. ff. de noui oper. nunc. m. 590. & Castellioneus in d. l. vbi ita donatur. col. 3. & pen. est enim à conditione recessum, ex eo, quod alter non consentit adiectioni conditionis. idem Syluest. in verb. matrimon. 4. q. 5. imo matrimonium ipsum non vitabitur, eo quod quis contrahat sub conditione contra substantiam actus adiecta, alter verò verba proferat absoluta, & pura, secundum ipsum Syluest. quod non potest aliqua ratione rectè defendi. Nec placet Doct. interpretatio hæc quæ asserit, altero contradicente, ipsum contractum sponsaliorum de futuro fortiri; id enim falsum videtur: nam et si alter contradixerit, primus, qui conditionem adiecit, hæc tamen nec consentit matrimonio, nec sponsalibus, cum pure nõdum consenserit, sed sub conditione, quæ ab alio non recipitur: igitur ab eo nihil actum est, ex quo consensus elici possit ad sponsalia, vel matrimonium: ille enim consensus ab eo præstitus, vitium habet manifestum, ipsam scilicet conditionem contra substantiam actus: quo fit, vt ab hac communi opinione discedat Adrian. in 4. q. 9. de matrim. Imol. in l. vbi ita donatur. ff. de donat. cau. mort. 1. & 2. col. & Aret. in l. 1. §. sed si mihi. ff. de verb. obligat. vnus etenim contrahit sub conditione, alter pure. Diuersitas ergo in substantia irritam facit ipsam obligationem, l. 1. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. & licet lat. in d. auct. ingreffi. num. 34. dicat, hanc opinionem & octauum intellectum communem esse, addit tamen, sibi non omnino placere, vnde magis probat Adrian. sententiam. Verum pro communi opinione inducitur text. in c. aliquando. 32. q. 2. vbi probatur, quod si vterque coniux ab initio nõ consensit conditioni sterilitatis, sed alter tantum, ille erit adulter vxoris, illa autem, si femina consensit, mariti meretrix: igitur matrimonium contrahitur, quando alter tantum hanc conditionem adiecit, alter verò ei contradicit. quod communis asseritio probat. Sed illi cononi responderi Adrian. loqui illum text. quando alter tantum animo & facto sic matrimonium deturpat, non tamen conditione expressim in contractum deducta, cui interpretationi verba Augusti. refragantur, lib. 1. de nupt. & concupiscentia, cap. 15. à quo transcriptus fuit canon ille. quamobrem ego non ita libenter ab hoc octauo intellectu discedo, & planè fateor, alterius tantum consensum esse purum, alterius conditionalem: ille tamen conditionalis consensus, non vitiat actum, quia ad eum vitandum requiritur alterius etiam consensus in illam conditionem, quæ contra substantiam actus adiecta fuit, sicuti exigeretur ad agendum actum validum, c. 1. de regul. iur. manet igitur ille consensus in matrimonium conditionalis, eritque considerandus ex conditione: non tamen actus est vitatus.

Igitur si conditio est contra substantiam actus, & turpis, impossibilisve; reicietur ab actu, c. fin. in fin. de cond. appo. quo casu intelligo illud, quod ex Syluest. notauerat. Si verò sit honesta, erit recessum à conditione, si carnalis copula sequatur, c. tractu. c. per tuas. de cond. appo. atque hunc opinor esse huius conditionis consensus in intellectu: tamen ingenuè fatendum est, quod sententiam probabiliorē esse.

¶ Nono

¶ Nono hinc inferitur, nihil referre, an copula subsequatur, quando matrimonium fuit contractum, adiecta ex utriusque consensu conditione contra substantiam actus: ille contractus nullus est, nec valet in vim sponfalionum: igitur coitus efficere nequit matrimonij præsumptionem, secundum communem, in d. cap. fin. quam probat Adrian. in 4. de matrim. q. 5. licet à conditione censeatur recessum, quando actus valet, ut conditionalis, si sequatur copula, text. in cap. de illis. cap. per tuas. cap. super eo. de condit. apposi. quæ quidem copula duo operatur simul, ac consequenter.

18 Primum, ut hic conditionalis contractus sit purus ad sponfalia, ac demum ex hoc sequitur secundum, scilicet, sponfalia ista hoc pacto facta, matrimonium effici, gl. Abb. Præpos. & alij, in d. c. de illis. Adr. eleganter in 4. de matrim. q. 8. & Ant. Rub. consil. 60. ex quo inferitur intellectus ad text. in c. 1. de cond. apposi. ubi contracto matrimonio sub conditione etiã honesta, & possibili, si velit quis dimittere eam, cum qua contraxit, non poterit. est enim intelligendus ille text. quando coitus intercessit ante conditionis defectum, ex quo à conditione recessum est per ipsam copulam, & matrimonium valet explosa conditione, probatur ex text. ibi, eam rel. nquere voluerit. Præmittunt enim illa verba cohabitatione, & carnalem copulam, argum. e. ad dissoluendum. de despons. impub. Carnalis autem coitus hunc effectum operatur, quando ante defectam conditionem contingit: quia si post defectum conditionis sequatur copula, nihil conducit ad coniugij præsumptionem: cum iam præmissum matrimonium omnino defecerit. Obstat tamen text. in cap. per tuas. de cond. apposi. ubi matrimonium inducatur propter copularem illam conditionem, & tamen ibi post defectum conditionis probatur copulam intercessisse. Sed respondeo illo casu ex confessione viri esse satis probatum ius femine agentis pro matrimonio: asseruit enim vir propria confessione indistincte illam feminam cognouisse carnaliter: igitur iam constat in illis sponfaliibus contigit copulam, quæ præsumitur ante conditionis defectum. Sed ad euertendam hanc probationem, quæ fauet mulieri, & matrimonio, est necessaria probatio ex aduerso concludens, scilicet, ipsum virum post conditionis defectum sponfam cognouisse, & non antea: hoc autem ibi probatum non fuit; nam etiam probatum fuerit post defectum conditionis, virum sponfam cognouisse: potuit tamen contingere, eam à sponso cognitam fuisse ante defectum conditionis: ex eo enim, quod post cognouerit, non sequitur necessario eam antea non cognouisse. Sic ergo cõ probatio femine esset concludens, ex aduerso vero minime conuinceret, matrimonium ibi indicatur propter copulam, omnino defectu conditionis. ita Host. Abb. Præpos. & alij, in d. c. per tuas. hoc dubium explicant, quamuis gl. ibi non recte id intellexerit. Ex quo inferitur, fauore matrimonij dubiam

19 confessionem esse intelligendam, contra ipsum consistentem, quod in d. c. per tuas. Cardin. & Præpos. notant. licet alias dubia confessio in fauorem consistentis non contumacis sit accipienda, Anton. & Præpos. in c. ex literis. in 1. de spon. Dec. in cap. in presentia. num. 2. q. de probat. idem Dec. in l. in contrahenda. ff. de reg. iur. explicat optime in criminib. Fel. in cap. cum dilecti. de accusat. colum. 4. & Anchar. consil. 179.

20 Quia tamen ad matrimonij contractum sapissimè concludit plurimum probatio copulæ, est sciendum in hac re, viro asserenti se cognouisse aliquam feminam, credendum esse, ubi de matrimonio cum ea contracto agitur, cap. continebatur. de despons. impub. c. si quis acceperit. 3. q. 1. imò & mulieri iuranti, se à viro cognitam, fauore matrimonij creditur, Host. Ant. Abb. Præpos. & alij, in c. duo pueri. de desponsat. impuber. & Henr. in d. c. continebatur. quamuis Præpos. in d. cap. per tuas. in hoc ultimo contrarium teneat. Prima tamen opinio, quæ utroque casu communis est, procedit præmissa cohabitatione maris & femine, ex qua coniectura non leuis capitur, vere præcessisse copulam. ut eunque tamè sit, probari potest contrarium per obfetricum aspectum, aliamve probationem, ex qua constare possit coitum nondum præcessisse glori. in d. c. continebatur. quam Doct. ita approbant: alia in c. proposuisti. de probat. ubi Fel. & Dec. 2. colum. quibus similis est, in cap. 2. vers. affectata. de temp. ord. n. 6. & est communis opinio, secundum Alex. in l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam. infect. colum. penul. & l. in l. si quando. C. vnde vi. col. 4. notat Hippol. in rub. C. de probat. num. 137. Scribit tamen Augustin. lib. 1. de ciuit. Dei. c. 18. obfite à carquandam explorantem virginis integritate deturritur, corripuisse. probatur etiam coitus, in d. c. per tuas. in d. c. per tuas. in d. c. per tuas. in d. c. per tuas.

& Doct. not. in c. preterea. de testib. & in c. literis. de presump. & Soci. inn. consil. 32. vol. 2. col. 2.

¶ Decimo hæc ipsa conclusio, quam ex prima parte c. fin. notauimus; ad alia exempla præter ibi à Rom. Pontifice expressa, adducenda est. Nam & hæc conditio, Contraho tecum. si veneris ad exequias meas, vel si capitolium non ascenderit, est contra substantiam actus, cum euentus harum conditionum non permittat obligationem nasci, ut aduerit Adrian. in 4. de matrim. quasi. 5. nec copula subsequata matrimonij præsumptionem operatur; secundum eum.

¶ Undecimo ex eodem cap. fin. part. 1. sic intellecto, solet notari cautela quadam, quæ is, qui animo non omnino libero contrahere cogitur matrimonium, id contrahat verbis, non tamen vere, sed fictè, si adiciat conditionem contra substantiam matrimonij, & alterius consensum saltem tacitum ad id exigat: ille enim contractus ex his nullus est. & ita communiter notant Doct. in d. cap. fin. quos refert Cerard. singul. 21. & Hippol. sing. 286. caueat tamen lector, ne hisce Doct. cautelis nimis additus sit: harum vsus non est ita passim probandus, sed tunc cõ iniuria quis opprimitur.

¶ Duodecimo, quo ista assertio, quam hætenus tractauimus, rectius percipiatur, operæ precium erit perpendere, quanam ratione in ceteris contractibus conditione adiecta contra substantiam actus tollatur, atque ea reiecta, actus censeatur validus. l. cum precario. ff. de precar. & not. in c. fin. de precar. at in matrimonium ipsum actum corrumpat? Sunt enim, qui lillam cum precario, intelligant, quando modus adicitur contra actus substantiam: nostram verò decisionem, quando conditio, itaque secundum eos modus reiciendus est, non tamen conditio, sed ipsa actum vitiat: ita Imol. in l. vbi ita donatur. ff. de donat. caus. mort. l. as. in authent. ingressi. C. de sacrosanct. eccles. num. 36. quorum responsio, quatenus tangit cap. fin. de condit. apposi. & id intelligit non procedere in modo, superius à nobis explosa fuit: dum verò l. cum precario, dicitur non habere locum in conditione, sed in modo nequaquam placet: imò nec in modo l. illa procedit: modus enim contra substantiam actus, ipsum actum vitiat, l. per seruum. ff. de vsu. & habit. quamborem, ni fallor, ita dicendum est, conditionem contra substantiam actus tunc ipsum actum irritum facere, quando resistit initio actus: quia repugnat conditio illi qualitati, sine qua actus initium capere non potest: ut est consensus ad matrimonium requisitus, sine quo actus initium capere non potest: ideo conditio repugnans huic qualitati, vitiat actum. l. obligationum substantia. ff. de act. & oblig. l. diuis. §. ceterum. ff. de milir. testam. ex quo dicebat Corn. consil. 75. in 2. volum. colum. 4. quod si quis dicat, Instituo heredem Titium animo non instituendum: est nulla institutio; quia id, quod adicitur institutioni, contrarium est ipsius institutionis initio. Sic ergo ad coniugalis contractus initium consensus exigitur liber ab illis conditionibus: igitur si conditio aliqua interueniat, actus non tenet. Sed in l. cum precario. & in l. vbi ita donatur. atque in cap. fin. de precar. non adicitur conditio, nec pactum, quod initio contractus repugnet: consensus enim ad gerendum actum illum, non tollitur ex illius conditionis adiectione: sed id, quod adicitur, est contra quandam illius actus qualitatem, quæ ita inhaeret actui, ut contraria qualitas eidem actui, & eius nomini, propriisque eius effectibus aduersetur. tunc etenim, reiecta illa conditione, actus valet, qui nullo impedimento subsistente, initium assumpsit. vnde minime conuenit, ut sic gelus ex adiectione illi in competentem soluat. Nam & testamentum si fiat cum promissione, & clausula derogatoria sequentis voluntatis, abhibita iuris solennitate, illa promissione subblata, qua testator pollicetur, se illud testamentum non renouaturum, valet testamentum: quia illa adiectio non est contraria initio actus, qui ex voluntate adhibita iuris solennitate perficitur, licet repugnet actui & eius nomini, propriisque eiusdem actus qualitatibus, ex quibus hoc proprium est, ut mutari rescindique liberè valeat à testatore, l. si quis in principio testamenti. ff. de legat. 3. quæ quidem facilius intelligerentur ex traditis à Carolo Molin. de contract. q. 59. numer. 353.

Ex his dubiis illud celebre explicandum est, num religio- nis professio irrita sit eo, quod fiat sub conditione si possit habere proprium is, qui proficitur, vel si permittatur ei coniugalis vsus, aliudve, quod voto continet, paupertatis, aut obedientie contrarij sit: an verò sit hæc conditio reiecta, valeat, & Bernard. in c. fin. de cond. apposi. per text. ibi, quem

quem ad matrimonium spirituale, & sic professionem inducit, aliter actum ex hoc irritum esse, idem repetit in c. de statut. monach. & Accurs. in l. per seruum. §. 1. ff. de usu & habit. Cal. Cardin. & Abb. in d. c. fin. Aret. in l. 1. §. sed si mihi. ff. de verb. oblig. 2. & 3. vol. Dec. in a. ubi. ingressi. num. 22. C. de sacrosancti. ecclesi. Adria. in 4. q. 6. de matrim. per text. a sensu contrario inductu, in cap. dudum. de conuers. coniug. quam opinionem aliter esse com. miter receptam, Barb. conf. 3. in 1. vol. colum. pen. Alciat. in d. §. si mihi. num. 19. & And. ab Exea, in rub. ff. de pact. n. 570. etiam si per modi adiectionem is, qui proficitur, proprium sibi retineat, vt notat Anton. Rub. in l. non solum. §. morte. ff. de noui oper. munc. col. 90. nisi is modus ex intervallo adiciatur, quod notat Iaf. in d. a. ubi. ingressi. col. 6. & idem Andr. ab Exea, idem & nos notauimus paulo ante in hoc eodem §. 5. intel. Rursus hac conditione adiecta, validam esse professionem, tenet gloss. in d. a. ubi. ingressi. & in cap. soler. 32. quasi. 2. Hostiens. Ioan. Andr. & Anton. in d. c. fin. quam opinionem communis esse, testatur Imol. & Felin. in c. cum M. de constit. num. 75. Iaf. eam sequutus, & Dec. num. 2. in d. a. ubi. ingressi. verum in dubio conditio ista, vt quis possit aliqua bona sibi retinere, non nocet professioni: quia intelligitur ex licentia seu permissione prelati, & ea durante, non alias, gloss. & Abb. in c. fin. vers. vt in domo. qui cler. vel voten. notat Andr. ab Exea, in d. rub. de pact. n. 509. Quibus omnibus adductis notandum est, ad substantia religionis perfectae pertinere tria vota, continentia, paupertatis, & obedientia, vt docet eleganter Thom. 2. 2. q. 286. art. 3. 4. & 5. non tamen ita precise sunt hec tria vota de substantia, quin quandoq; limitata religioni etiam adhaereant. esse etenim hec tria vota de substantia perfectae religionis conlat: posse autem contingere limitata, patet, vt votum paupertatis intelligatur in particulari, non in communi. Item, votum continentie quandoq; intelligatur in castitate coniugali, vt in milibus S. Iacobi, qui profitentur castitatem coniugalem; & nihilominus religiosi sunt, & tria vota substantialia profitentur: nam & obedientiam, & paupertatem promittunt, quamuis non exactam, neque praecisam, quod eleganter ostendit Fortunius Garfias in consilio praedito pro militia S. Iacobi 2. part. vers. praeterea. vnde in aliquot religionis erit contra votu continentie ipsum coniugium, non tamen erit contra substantiam religionis. Qua tamen in re contrarium probat ex D. Thoma, & aliis, Dominic. Sot. lib. 8. de iust. & iur. quasi. 5. art. 3. existimans, coniugiu & rem vxoriam omnino pugnare cu religione: & deducit ex hoc, milites hos S. Iacobi non esse simpliciter religiosos: & idem de similibus. Sic non erit contra substantia religionis, fouere paupertatem limitatam; licet possit esse contra substantia voti attendita qualitate religionis, qua proficitur.

Ex quibus ego infero ad dubij solutionem, ingressum religionis validum esse neque irritu fieri, imo ex religionis professione profitentem teneri ad ea, quae ei vt monacho incumbunt, & sic ad praecisam paupertatem: compellitur enim ea agere ac seruare, quae ceteri monachi seruare tenentur: non tamen ex vi voti tenebitur ad praecisam paupertatem. Sic etiam patet, professionem factam hac conditione, vt proficenti licitu sit bona libere acquirere, & propria sibi retinere, etiam praalato inuito, irritam esse: hoc enim est contra religionis substantiam; cum paupertatem minime profiteatur, & hoc casu procedit gl. in d. c. fin. Sed si profiteatur sub hac conditione, vt sibi liceat retinere quandam domum, vti propriam, cum bonis ia acquisitis, valere professionem religionis, reiecta conditione, c. fin. qui cler. vel voten. atque ita intelligenda est gl. in d. a. ubi. ingressi. licet votum paupertatis non teneat, si dicta conditio eius substantie repugnet, attendita peculiari illius religionis qualitate.

Hinc deducitur intellectus ad text. in c. d. iacobi. 28. distinctio. 2. d. probat. sacros ordines collatos alicui protestanti, adiacenti conditione matrimonij valere, reiecta conditione, & tamen si matrimonium ab eo fuerit contractum, in ministerio debere manere, sic ordinatum & sic in sacris ordinibus, non in matrimonio, vt Abbas, in c. cum M. de constit. col. 7. Sed si is absque conditione fuerit sacro ordine insignitus, ac demum matrimoniu contraxerit, deponitur ab ordine. ita text. ibi. dicta enim conditio non est contra substantiam ordinis sacri; quia iure diuino sacro ordine praeditus non tenetur abstinere a coniugio, quauis bene ex constitutione Ecclesiae, & iure canonico, quod inferius ostendat, vbi tractabo de impedimento sacri ordinis: ideo conditio reicitur, quia est contra naturam actus sic iure Pontifici

Hinc etiam Ecclesiae consecratio, dotisque constitutio valet, sublata conditione, quae Episcopum ab eius cura excluderet, c. 2. 10. q. 1. vbi gloss. hoc notat, Abb. in c. requisisti. de testam. col. pen. Bart. in l. quoties. §. fin. ff. de administr. tut. Fel. in cap. cum venerabilis. de except. num. 33. post Innocent. in c. in Lateranensi. de preben. & Abb. in cap. nobis. de iure patron. imo ista conditio reicienda est, etiam si in penam, dictam dotem Ecclesiae restitutor voluerit in alios pios vsus conuertendam esse, casu quo Episcopus velit curam illius Ecclesiae Episcopo competentem subire. Ita Rota antiqua 868. Felin. in d. nu. 33. & Rochus Curt. in tract. de iure patron. in verb. pro eo quod. quasi. 12. praedicta enim conditio non repugnat substantiae actus, quamuis refragetur his, quae iure circa illius condiciones statuta sunt, quod ita intelligunt Abbas ac ceteri, in d. c. fin. de condit. appo.

§. SECVNDVS.

De conditionibus Matrimonialibus.

S V M M A R I A.

1. Conditio impossibilis aut turpis, fauore matrimonij a contractu coniugali excluditur.
2. Conditio impossibilis de praeterito, tollitur a matrimonio: Turpis vero in praeteritum concepta toleratur.
3. Conditio impossibilis ex aliquo accidenti, possibilis tamen ex sua natura, non excluditur a matrimonij contractu.
4. Matrimonium differt ab vltimis voluntatibus, quoad reiectionem conditionum impossibilium.
5. Conditio in praeteritum, vel in praesens concepta, quae nec contingit, nec potuit contingere, tollitur ab vltimis voluntatibus. Illa vero, quae potuit contingere, & tamen non contingit, falsa est. & actum vitiat: & ibidem, quid sit, si in futura concepta sit.
6. Conditio impossibilis aut turpis, nullum praeseferunt matrimonij contractum, desiciente consensu.
7. Defectus consensus qualiter possit colligi, adiectis his conditionibus.
8. Impossibilitas vitiat testamentum, si testator crederet, conditionem esse possibilem.
9. Conditio turpis, quam tamen adiciens, honestam esse credit, contractum matrimonij vitiat.
10. Conditio impossibilis, etiam de iure, manente contracta matrimonij, proijci ex eo tollitur.
11. In multis equitare, in Hispania prohibitum.
12. Intellectus ad clem. vnicam de consanguin.
13. Cur matrimonium sub impossibili conditione contractum valet, cum videatur consensus carere: & perpena longe lateq; ratio deducendi ad text. in c. fin. de cond. appo. in vlt. part.
14. Conditio omnino iuxta, an ipsum matrimonij contractum vitiet.
15. Actio non oritur ex contractu, habente conditionem incertam, certam tamen quoad euentum, donec conditio eueniat, licet statim obligatio oriatur.
16. Conditio, si a virginem inuenero, tollitur a matrimonij contractu.
17. Conditione matrimonij adiecta, si permiserit femina se carnaliter ab eodem viro cognosci, secus a copula matrimonium perficitur.

Turpis vero conditio a coniugij contractu excluditur, ipsumque matrimonium manet firmum, vt si quis dicat: Contraho tecum matrimonium, si patrem occideris. text. in cap. fin. part. vlt. de condit. appo. cap. 1. eod. tit. iuxta communem eius intellectum, quod quidem dubium videtur, cum consensus ad matrimonium requiratur: hic autem consensus non est purus, nec absolutus, sed relatus in euentum conditionis: ergo priusquam conditio, quantumcunque turpis, eueniat, qui sic contraxit, non censetur consensisse. Verum his responderi potest, Ecclesiam iustissime a contractu coniugali turpem conditionem reicere, ac reddere ipsum contractum purum, vt constat: ille ergo, qui contrahit matrimonium, sciens illam turpem conditionem ab Ecclesia tolli, & manere contractum purum videtur contrahere purum matrimonium, & consensum purum ad matrimonium praestitisse, quod notat Innocent. Ioan. Andr. Praepos. & alij, in cap. 1. de condit. appo. dum illu text. ita exponunt, in verb. teneatur. perinde ac si conditio non esset adiecta: quae quidem turpis conditio reicitur a canonae fauore matrimonij: sicut a lege fauore vltimae voluntatis etiam excluditur, l. reprehendenda. C. de institutionib. & substitutionib. vbi Iaf. & Dec. l. condiciones. ff. de condit. instir. quae quidem ratio etiam locum habet in conditione impossibili: siquidem etiam illa fauore matrimonij reicitur, & manet actus purus text. in d. cap. fin. sicuti & fauore vltimae voluntatis eadem ab actu tollitur, l. 1. & ibi Bartol. ff. de condit. instir. l. obtinuit. ff. de condit. & demonstrat. §. impossibilis. Instir. de hered. instir. sic Imol. in d. l. 1. non semel hanc rationem ad matrimonij contractum deducit. Ius etenim ipsa hec verba interpretatur, ius in meo, si simplicem, ac si conditio adiecta non esset, & tamen fauorem matrimonij induxit, cum dubium esset.

esset, serio an iocose hæc conditiones à contrahentibus expressa fuerint : quod Ioan. à Medina explicare conatur in tract. de contr. act. q. 2. §. 3. dicens, scientiam huius interpretationis in contrahentibus exigi, vt ipse contractus purè & simpliciter valeat, distat tamen hac in re conditio turpis, à conditione impossibili : turpis enim est conditio, si de præterito vel præterito sit, nõ tollitur ab actu, sed vel statim tenet matrimonium, vel non tenet ex conditionis euentu, vel defectu : nam & in hoc casu nemo ad delinquendum inuitatur, nec ipse actus suspensus est. Vnde si quis ita contrahat matrimonium, si Titium occiderit : matrimonium tenet, si alter Titium occiderat : si vero non occidisset, matrimonium ibi nullum contrahitur. Sed conditio impossibilis, etiam si sit de præterito, vel de præterito, semper reiicienda est, & contractus ipse manet purus. vt si quis dicat femine contrahat tecum, si heri non fuit ortus sol. quod notat Palud. 4. dist. 29. quest. 2. art. 5. ex quo colligo primum intellectum ad text. in d. cap. fin. part. vit.

3 Secundo, hæc vltima illius c. pars est intelligenda de conditionibus à natura impossibilibus. Secus erit dicendum in conditionibus possibilibus à natura, ex accidenti tamen, vel ex lapsu alicuius in præteritum, quod redire non potest, impossibilibus. Sic enim contractum Matrimonium vel valet, vel irritum est, ex euentu conditionis. Adrian. in 4. de matrim. q. 6. Palud. in d. art. 5. conclus. 4. & Steph. Caiet. in sacrament. q. 49. de matrim. conclus. 4. quemadmodum si quis contrahat cum femina, sub hac conditione; si es virgo, si pater tuus viuus : quamuis enim præmissa corruptione sit impossibilis virginitatis conditio, sic etiam morte patris præcedente, est impossibilis vitæ conditio : tamen quia contingit ex accidenti vel ex transcurfu præteriti, quod redire non potest, & de se propria sui ipsius natura virginitas in femina, & vita in patre eius erant possibilis, non reiiciuntur hæc conditiones, sed vel statim valet, vel statim matrimonium est nullum : quod etiam notat Aret. consil. 82. colum. pen. & Syluest. in verb. matrimonium. 3. q. 4. quest. 3. in quo quibusdam videri potest matrimonium ab

4 vltima voluntate differre : quia in vltimis voluntatibus conditiones ex accidenti impossibiles reiiciuntur, & valet actus, l. ab omnibus. §. in testamento. ff. de legat. 1. l. si Mania. ff. de hered. instit. sed tamen illæ leges loquuntur in conditionibus etiam à natura impossibilibus, nõ ex accidenti, nec ex facto præterito : quia quamuis possibile sit aliquem habuisse filiam, tamen impossibile est, & fuit, eam viuere, si eam nõ habuit. quo fit, vt leges illæ etiam ad matrimonium deduci possint. Hinc fieri constat, vt si quis matrimonium contraheret cum femina, sub conditione, si eius filia viuat, nunquam tamen habuit filiam, impossibilis sit dicta conditio in specie, licet possibile esset, illam filiam habere, & eam viuere. Sed quia eam non habuit, impossibile videtur eam viuere. Verum hac in

5 re exactiori diligentia est notandum, conditionem in præteritum, vel in præsens conceptam, quæ nec contingit, nec potuit contingisse, tollendam esse ab vltimis voluntatibus. illa verò, quæ potuit contingisse, & tamè nõ contigit, falsam censeri, & actum vitare. text. in l. cum in secundo. §. 1. ff. de iniust. rupt. facit l. demonstratio. §. 1. ff. de condit. & demonstrat. quod si in futurum concipiatur conditio, quæ potuit contingisse, & tamen modo contingere non poterit, vt, si Titius viuat, quia iam tempore adiectæ conditionis mortem obierat, talis conditio reiicitur, vt impossibilis, l. multa. §. 1. ff. de condit. & demonstrat. secundum communem interpretationem. Bartol. in l. 1. colum. 2. ff. de condit. instit. & in l. circa. ff. de hered. instit. Alber. Angel. Bald. & Imol. in l. si Mania. eod. tit. ex quibus Palud. opinio erit intelligenda, quando illa conditio in præsens vel præteritum concepta, licet non contigerit, potuit tamen contingisse. secus verò erit dicendum, quando vel hæc ipsa conditio, quæ potuit accidere, licet minime euenierit, fuerit in futurum concepta, vel conditio in præteritum vel præsens concepta, nec potuit contingisse, nec contigit. his enim casibus actus valet, etiam coniugalis, reiecta conditione, nisi possibilis videretur ipsi contrahenti adiecta conditio, quod alibi tractabo. atque hæc procedunt, perpenfa Bartol. & aliorum opinione; qua omiffa, Petrus Stella Aurelianus. in l. qui Rome. §. Augerius. ff. de verbor. obligat. defendere conatur conditionem conceptam in præteritum, vel in præsens, siue potuit, siue nunquam potuit esse vera, vltimam voluntatem irritam facere, si deficiat : & intelligit d. l. si Mania. in conditione concepta in futurum, ex litera Pandectarum, in futurum concipit illam conditionem, quam

referre libuit, quod ex ea Palud. sententia indistinctè procedet in conditione in præteritum vel in præsens concepta, respectu huius intellectus, tamen erit falsa ciuidem Palud. opinio, quam præcedenti intellectu retuli, qua ratione à communi opinione non est distendum, ex qua præcedens intellectus optime confirmatur, quoad decisionem Palud. ibi traditam in fine.

Tertio ex his inferitur matrimonium contractum sub conditione turpi, vel impossibili nullum esse, si consensus coniugalis deficit in contrahente : vnde cum in foro inferiori anime ei credendum sit, non iudicabitur matrimonium auctore Adria. in 4. q. 7. de matrim. & Palud. in 4. sent. dist. 29. q. 2. art. 5. conclus. 5. idem probat Ioan. de Medina de contract. q. 2. 3.

Quarto eadem conclusio ita intelligenda est, vt etiam in foro iudiciali quandoque contractum coniugale sub conditione turpi, vel impossibili, nullum iudicetur, quod contingit, quando constat, consensum coniugalem defecisse, quia expressè aliqui sic contraxerunt, vt nullo pacto vellent consentire, nisi eueniente conditione. Ita Adrian. in 4. de matrim. q. 6. Steph. Caiet. in sacrament. Neapol. q. 49. de matrim. conclus. 8. Idem scribit Adria. quest. 7. quando ex aliis iudicetur potest iudex præsumere consensum defecisse, atque id potest potissime colligi, si contrahens credebat conditionem esse natura possibilem.

Si enim esset in controuersia disputatio; an posset stellarum pars è celo in terram cadere, & contrahens hac conditione contraheret, si possibile est stellam aliquam liquecere, & in terram cadere, vel si stella aliqua hoc anno ceciderit in terram : certe, etiam in foro iudiciali non esset hic contractus iudicandus coniugalis propter manifestum dissensum, quod probatur. nam & in testamentis, vbi conditio impossibilis reiicienda est, actusque vt pure conceptus valet, corrui actus si testator credebat, conditionem esse possibilem, text. in 8. l. seruo manumisso. ff. de condit. indeb. quam præter alios explicat optime Aret. in l. impossibilis. ff. de verb. obligat. fin. e. dicit sing. Soc. in l. multa. §. 1. ff. de cond. & demost.

Quinto ex eodem intellectu subinfertur, matrimonium contractum sub turpi conditione, quæ tamen credebatur honesta, non tenere, nec posse dici purum contractum, vt idem Adrian. asserit. q. 7. de matrim. vt si quis matrimonium contrahat sub hac conditione. si coniugale debium mihi non negauerit, in quocumque debito existis, an licita sit inter nos carnalis copula. Existimant enim quidam, licitè posse tunc vxorem debitum reddere viro; ex aduerso alij contrarium opinantur, quod alibi tractabimus : credit tamen contrahens, licet omnino id, quod in conditionem deducit, nec existimat, turpem esse conditionem; igitur non intendit pure in Matrimonium consentire.

Sexto eadem vltima c. fin. conclusio procedit, etiam si conditio sit impossibilis de iure, licet natura possibilis. Si quis enim contrahat matrimonium sub conditione, si inter consanguineos intra quartum gradum poterit coniugium contrahi, vel si filius sine causa possit à patre exheredari, matrimonium tenet, reiecta conditione hac impossibili de iure, sicuti & testamentum, l. i. iuxta communem intellectum, ff. de condit. instit. §. impossibilis. instit. de hered. instit. l. continuus. §. cum quis. ff. de verb. oblig. refertur enim hæc conditio in dubio ad ius præsens : quo iure id possibile est quod etiam Adria. probat in 4. q. 11. de matrim. dicens conditionem, quæ ad ius futurum dirigitur, permissam esse, nec actum purum esse; vt si quis ita contrahat matrimonium, si aliquando licebit coniugium contrahi inter attinentes sibi quarto gradu, vel si hoc anno licitum erit equitare in 11 mulis : cum id modo, lege lata à Carolo Cesare, ac Hispaniarum Rege inuictissimo prohibitum sit, quod notandum est : nam Syluester in verb. matrimonium. 3. q. 9. indistinctè negat matrimonium contractum sub conditione, iure tantum impossibili, validum esse, reiecta conditione, imò eam minime reiiciendam fore existimat.

Subinfertur ex hoc intellectu ad text. in clem. vnica. de consang. vbi ipso facto excommunicantur, qui in gradu prohibito matrimonium contrahunt, vt locum habeat, etiam si contrahentes sub hac conditione contraxissent, si inter consanguineos in quarto gradu licet matrimonium contrahi. Nam cum ista conditio reiiciatur, remanet purus matrimonij contractus; igitur pena illa locum habet, nisi consensus coniugalis omnino defecisset, quod in animæ interiori iudicio notandum est, secundum Adrian. in 4. de matrim. q. 11. Mirum tamè est, cur in onium contractum sub impossibili conditione valeat

